

I følge liste

Deres ref

Vår ref
23/6113 -

Dato
14.08.2024

Klage på vedtak om ileggelse av overtredelsesgebyr

1. INNLEDNING

Finansdepartementet viser til klage 10. juli 2023 fra Norinnova Forvaltning (Norinnova) over Finanstilsynets vedtak 21. juni 2023 om ileggelse av overtredelsesgebyr.

Myndigheten til å ilegge overtredelsesgebyr overfor forvaltere av alternative investeringsfond ved overtredelse av hvitvaskingsloven (hvvil.) er lagt til Finanstilsynet, jf. hvvl. §§ 49 jf. 43 jf. 4 bokstav n.

Finansdepartementet er klaginstans over Finanstilsynets vedtak, jf. forvaltningsloven § 28 flg.

Klagen er rettidig fremsatt. Finansdepartementet finner at vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltning §§ 29 og 32.

Klagen tas delvis til følge.

2. SAKENS BAKGRUNN

Norinnova ble ved Finanstilsynets vedtak 21. juni 2023 ilagt et overtredelsesgebyr jf. hvitvaskingsloven § 49 på NOK 200 000 for overtredelse av lovens § 7, 8, 9 og 36.

Finanstilsynet varslet 19. september 2022 at det skulle foreta tematisyn hos utvalgte forvaltere av alternative investeringsfond, herunder Norinnova. Tema for tilsynet var foretakenes tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf. lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering.

Foretakene som ble valgt ut til å delta i tematisynet ble bedt om å sende inn foretakets

virksomhetsinnrettede risikovurdering (jf. hvvl. § 7), foretakets rutiner (hvvl. § 8), en oversikt over foretakenes kunder, og opplysning om hvem som var utpekt som hvitvaskingsansvarlig (hvvl. § 8 (5)). Videre ble foretakene bedt om å redegjøre for foretakenes opplæring av ansatte (hvvl. § 36), foretakenes løpende oppfølging av kunder (hvvl. § 9) og eventuell bruk av tredjeparter i forbindelse med tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf. hvv. § 22-23.

Gjennom tilsynet avdekket Finanstilsynet grunnleggende mangler i etterlevelsen av kravene, som etter Finanstilsynets syn dannet grunnlag for overtredelsesgebyr. Overtredelsene gjaldt brudd på hvitvaskingslovens krav til virksomhetsinnrettet risikovurdering og rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering, manglende løpende oppfølging av kunder for å avdekke hvitvasking og terrorfinansiering og manglende opplæring av ansatte.

Finanstilsynet sendte 3. februar 2023 foreløpig tilsynsrapport og varsel om vedtak. Norinnova sendte sitt tilsvarende 28. februar 2023.

Finanstilsynet vedtok 21. juni 2023 å ilegge foretaket et overtredelsesgebyr på NOK 200 000 for overtredelse av hvitvaskingslovens §§ 7, 8, 9 og 36 i lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf. § 49, jf. § 50.

Vedtaket ble påklaget ved klageskriv 10. juli 2023 fra daglig leder Karl-Johan Jakola. Klagen omfatter kun overtredelsesgebyrets størrelse. Finanstilsynet oversendte saken til Finansdepartementet 20. desember 2023.

Daglig leder Karl-Johan Jakola fremsatte tilleggsskriv 27. desember 2023 med kommentarer til Finanstilsynets oversendelsesbrev.

Finanstilsynet anbefaler at klagen ikke tas til følge.

3. RETTSLIG GRUNNLAG

Lov 1. juni 2018 nr. 23 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven) § 7 lyder som følger:

§ 7. Virksomhetsinnrettet risikovurdering

- (1) *Rapporteringspliktige skal identifisere og vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til sin virksomhet.*
- (2) *Ved risikovurderingen etter første ledd skal den rapporteringspliktige blant annet ta i betraktning*
 - a. *egen virksomhet, herunder særlig virksomhetens art og omfang*
 - b. *virksomhetens produkter, tjenester og kundeforhold*
 - c. *type kunder og kundegrupper*
 - d. *geografiske forhold*
- (3) *Rapporteringspliktige skal særskilt vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering før nye produkter og tjenester tilbys og før ny teknologi tas i bruk.*
- (4) *Rapporteringspliktiges risikovurderinger skal tilpasses virksomhetens art og omfang.*

- (5) *Risikovurderingene skal dokumenteres, holdes oppdatert og stilles til rådighet for tilsynsmyndigheten*

§ 8 lyder som følger:

§ 8. Rutiner

- (1) *Rapporteringspliktige skal ha oppdaterte rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller plikter etter bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her.*
- (2) *Rutinene skal tilpasses virksomhetens art og omfang.*
- (3) *Rutinene skal dokumenteres og stilles til rådighet for tilsynsmyndigheten.*
- (4) *Rutinene skal være fastsatt på øverste nivå hos den rapporteringspliktige.*
- (5) *Det skal utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene.*
- (6) *I konserner skal rutinene fastsettes og følges både på konsernnivå og i filialer og majoritetsede datterselskaper. Den rapporteringspliktige skal utarbeide rutiner for behandling av opplysninger i tråd med §§ 22 sjette ledd og 31, jf. § 28 tredje ledd.*

§ 9 lyder som følger:

§ 9. Risikobaserte kundetiltak og løpende oppfølging

- (1) *Rapporteringspliktige skal gjennomføre kundetiltak etter §§ 10 til 20 og løpende oppfølging etter § 24 på grunnlag av en vurdering av risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Risikoen skal vurderes ut fra blant annet kundeforholdets formål, mengden kundemidler som skal inngå i kundeforholdet, transaksjoners størrelse, og regelmessigheten og varigheten på kundeforholdet.*
- (2) *For dette formål kan rapporteringspliktige utarbeide standardiserte risikoprofiler for kundene basert på virksomhetens risikovurdering etter § 7 og kriteriene nevnt i første ledd. Kundens risikoprofil må holdes oppdatert.*
- (3) *Rapporteringspliktige skal kunne påvise at omfanget av utførte tiltak er tilpasset den aktuelle risikoen*

§ 36 lyder som følger

§ 36. Opplæring

- (1) *Rapporteringspliktige skal sikre at ansatte og andre som utfører oppdrag for foretaket, gis opplæring slik at de er kjent med virksomhetens forpliktelser etter loven her og i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering.*
- (2) *Opplæringen skal gis jevnlig slik at kunnskapen vedlikeholdes og oppdateres*

§ 49 første ledd lyder som følger

§ 49. Overtredelsesgebyr

- (1) *Dersom rapporteringspliktige eller noen som har handlet på vegne av et rapporteringspliktig foretak, har overtrådt §§ 6 til 8, kapittel 4, §§ 25, 26, 27, 28, 30, 35, 36, 39, 42, forskrift gitt i medhold av disse bestemmelsene eller forskrift gitt i medhold av § 52, kan tilsynsmyndigheten ilegge den rapporteringspliktige*

overtredelsesgebyr. Overtredelsesgebyr kan ilegges rapporteringspliktige foretak selv om ingen enkeltperson har utvist skyld. Rapporteringspliktige som ikke er foretak, må ha utvist forsett eller grov uaktsomhet

§ 50 lyder som følger

§ 50. Vurderingsmomenter for forbud mot å ha ledelsesfunksjon og vedtak om overtredelsesgebyr

Ved vurderingen av om det skal nedlegges forbud mot å ha ledelsesfunksjon etter § 48 eller ilegges overtredelsesgebyr etter § 49, skal det blant annet tas hensyn til

- a. overtredelsens grovhet og varighet*
- b. overtrederens grad av skyld*
- c. overtrederens økonomiske evne*
- d. den rapporteringspliktiges risikovurderinger etter § 7 og rutiner etter § 8*
- e. fordeler som er oppnådd eller kunne ha vært oppnådd ved overtredelsen*
- f. om tredjeparter er påført tap*
- g. graden av samarbeid med myndighetene*
- h. eventuelle tidligere overtredelser av hvitvaskingsloven eller forskrifter med hjemmel i loven*

De samme momentene skal hensyntas ved utmålingen av overtredelsesgebyr.

4. FINANSTILSYNETS VURDERINGER OG VEDTAK

Finanstilsynet har i sitt vedtak 21. juni 2023 ilagt foretaket overtredelsesgebyr. Den delen av vedtaket som gjelder spørsmålet om det foreligger brudd på plikter etter hvitvaskingsloven er ikke påklaget. Finanstilsynets vurdering av overtredelsesgebyrets størrelse fremgår av Finanstilsynets vedtak punkt 6.

Finanstilsynet skriver:

Overtredelsesgebyr kan ilegges for brudd på en rekke plikter etter hvitvaskingsregelverket, herunder bestemmelsene knyttet til risikovurderinger, rutiner, løpende oppfølging av kundeforhold og opplæring av ansatte. Hvilke overtredelser overtredelsesgebyret skal beregnes for følger av hvitvaskingsloven § 49 (1). Bestemmelsen lyder:

Dersom rapporteringspliktige eller noen som har handlet på vegne av et rapporteringspliktig foretak, har overtrådt §§ 6 til 8, kapittel 4, §§ 25, 26, 27, 28, 30, 35, 36, 39, 42, forskrift gitt i medhold av disse bestemmelsene eller forskrift gitt i medhold av § 52, kan tilsynsmyndigheten ilegge den rapporteringspliktige overtredelsesgebyr. Overtredelsesgebyr kan ilegges rapporteringspliktige foretak selv om ingen enkeltperson har utvist skyld. [...]

[...]

Hvordan overtredelsesgebyret skal beregnes følger av hvitvaskingsloven §§ 49 og 50. Paragraf 50 lyder:

§ 50. Vurderingsmomenter for forbud mot å ha ledelsesfunksjon og vedtak om overtredelsesgebyr
Ved vurderingen av om det skal [...] ilegges overtredelsesgebyr etter § 49, skal det blant annet tas hensyn til

- a) overtredelsens grovhet og varighet*
- b) overtrederens grad av skyld*
- c) overtrederens økonomiske evne*
- d) den rapporteringspliktiges risikovurderinger etter § 7 og rutiner etter § 8*
- e) fordeler som er oppnådd eller kunne ha vært oppnådd ved overtredelsen*
- f) om tredjeparter er påført tap*
- g) graden av samarbeid med myndighetene*
- h) eventuelle tidligere overtredelser av hvitvaskingsloven eller forskrifter med hjemmel i loven*

De samme momentene skal hensyntas ved utmålingen av overtredelsesgebyr.

På bakgrunn av rettspraksis legger Finanstilsynet til grunn at det ved ileggelse av overtredelsesgebyr overfor foretak stilles krav om at den eller de som har opptrådt på vegne av Foretaket, har utvist alminnelig uaktsomhet. Skyldkravet kan oppfylles ved anonyme og kumulative feil.

Vedtak om ileggelse av overtredelsesgebyr vil bygge på en helhetsvurdering. Vurderingen vil inkludere konkrete vurderinger av relevante momenter i hvitvaskingsloven § 50. Listen over vurderingsmomenter er ikke uttømmende og angir ikke hvilken vekt de ulike momentene skal ha i den konkrete helhetsvurderingen.

6.1. Finanstilsynets foreløpige vurderinger

Et velfungerende regime for å avdekke og forebygge hvitvasking og terrorfinansiering, forutsetter god etterlevelse fra rapporteringspliktiges side. Det er viktig for tilliten til hvitvaskingsregelverket og de rapporteringspliktige som skal gjennomføre det, at brudd på regelverket oppdages og sanksjoneres. Bruk av overtredelsesgebyr vil også ha en viktig allmennpreventiv virkning ved at manglende innrettelse etter regelverket gir økonomiske konsekvenser som innebærer at foretakene ikke oppnår økonomiske fordeler på lovovertredselsene.

Finanstilsynets tematilsyn avdekket grunnleggende mangler ved Foretakets etterlevelse av sentrale forpliktelser i hvitvaskingsloven. Det vises til omtalen ovenfor. Etter Foretakets egne innrapporterte opplysninger hadde ikke Foretaket hatt en virksomhetsinnrettet risikovurdering i tråd med hvitvaskingsloven § 7, eller virksomhetstilpassede rutiner i tråd med hvitvaskingsloven § 8. Foretaket synes heller ikke i fondets levetid å ha foretatt noen løpende oppfølging av kunder for å avdekke hvitvasking og terrorfinansiering. Videre syntes Foretaket ikke å ha ivaretatt kravet om at det skal gis opplæring til ansatte innen anti-hvitvasking og –terrorfinansiering, jf. hvvl. § 36.

Når det gjaldt overtredelsenes grovhet, la Finanstilsynet til grunn at det skulle ses hen til overtredelsens karakter. Bestemmelsene om både risikovurdering og rutiner er helt grunnleggende for å etterleve hensynet bak hvitvaskingsregelverket om å forebygge og

avdekke hvitvasking og terrorfinansiering. Det anses særlig alvorlig med overtredelser av bestemmelsene om risikovurdering og arbeidsrutiner, eller større svakheter i etterlevelsen av disse bestemmelsene.

Etter Finanstilsynets foreløpige vurdering var i denne saken ikke bare avdekket mangler risikovurdering og rutiner. Pr 20. September 2022 var det hverken utarbeidet en virksomhetstilpasset risikovurdering eller rutiner for å sikre at virksomheten håndterer risiko og oppfyller sine plikter etter hvitvaskingslovens bestemmelser. Det at Foretaket hadde forsømt disse sentrale forpliktelsene ble ansett både samlet og isolert sett som alvorlige og grove overtredelser. Foretaket synes heller ikke å ha foretatt noen løpende oppfølging av kunder i fondets løpetid, og ikke ivaretatt kravet om opplæring til ansatte innen anti-hvitvasking og -terrorfinansieringsarbeid. Dette skjerpet alvorret i saken. Når det forelå brudd på disse sentrale forpliktelsene i hvitvaskingsloven, hadde Foretaket et svært begrenset grunnlag for å hindre hvitvasking og terrorfinansiering. På denne bakgrunn anså Finanstilsynet Foretakets overtredelser til å være grove.

Når det gjaldt grad av skyld, bemerket Finanstilsynet at offentligrettslige krav og forventninger til en forvalter av alternative investeringsfond står sentralt i aktsomhetsvurderingen. Det forventes at AIF-forvaltere setter seg inn i regelverket som virksomheten er omfattet av, og at arbeidet med etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket gis nødvendig oppmerksomhet og tilførsel av ressurser. Finanstilsynet har over tid påpekt viktigheten av innsats på antihvitvaskingsområdet, og at foretakene prioriterer dette arbeidet. Etter Finanstilsynets vurdering er styrets og ledelsens manglende oppfølging av hvitvaskingsloven uaktsomt. Brudd kunne vært unngått dersom Foretaket hadde viet etterlevelsen av dette regelverket tilstrekkelig oppmerksomhet.

Som nevnt ovenfor la Finanstilsynet til grunn at overtredelsene skyldes manglende oppmerksomhet og ressursinnsats fra Foretakets side. Etter Finanstilsynets oppfatning øker disse forholdene Foretakets grad av skyld. På grunnlag av den grove svikten som var avdekket, og med henvisning til praksis på området, var det Finanstilsynets foreløpige vurdering at de avdekkede overtredelser var av slik art og omfang at overtredelsesgebyr skal ilegges.

Det ble lagt til grunn at Foretaket har hatt kostnadsbesparelser ved den manglende etterlevelsen av regelverket, for eksempel ressursbruk knyttet til utarbeidelse, tilpasning og vedlikehold av rutineverk, etterlevelse og opplæring av ansatte.

Hensyntatt overtredelsen art og omfang, Foretakets skyld og økonomiske evne, samt at Foretaket var antatt å ha hatt besparelser knyttet til unnlåtelsen, mente Finanstilsynet etter en foreløpig vurdering at et overtredelsesgebyr skal settes til 200 000 kroner.

Overtredelsesgebyret var satt konservativt på bakgrunn av at Foretakets virksomhet er begrenset til å forvalte lukkede fond med begrenset likviditet.

Det ble fremhevet at fremtidige overtredelser av hvitvaskingsregelverket, herunder andre plikter enn de som er grunnlaget for overtredelsesgebyr i denne saken, ville kunne bli sanksjonert med høyere overtredelsesgebyr.

6.2. Foretakets tilsva

Foretaket erkjenner og beklager at Foretaket ga en mangelfull beskrivelse av risikovurderingen etter hvitvaskingsloven i tidligere kommunikasjon i forbindelse med tilsynet. Foretaket anfører imidlertid at Foretakets rammeverk og rutiner også var basert på en vurdering av risiko for hvitvasking, og at rutinene har vært forsvarlig håndtert i en utfordrende periode i 2020-22. Oppmerksomheten til hvitvaskingsloven har vært håndtert på et visst nivå, men av hensyn til økonomiske og ressursmessige rammer har rutiner og dokumentasjon ikke blitt håndtert på en god nok måte. Foretaket anfører at det har håndtert all avsjekk om kundeforhold ved inn og utbetalinger på en forsvarlig måte sammen med autorisert regnskapsfører.

Foretaket anfører at de forhold Finanstilsynet har avdekket ikke er knyttet til bevisst unnlattelse av etterfølgelse av regelverk, men at dette er en direkte konsekvens av nedjustering av forvaltningshonoraret i 2019. Fra 2022 er det bare én ansatt i Foretaket.

Foretakets fond er i en avviklingsfase og planlegges avviklet innen 1. mars 2024.

6.3. Finanstilsynets konklusjon

Etter Finanstilsynets vurdering gir Foretakets anførsler ikke grunnlag for en endret vurdering av spørsmålet om illeggelse av overtredelsesgebyr, og det vises til Finanstilsynets konklusjoner knyttet til de ulike forholdene som omhandles i denne rapporten.

Foretaket har i sitt tilsva ikke kunnet dokumentere at det på tilsynstidspunktet forelå tilfredsstillende risikovurdering, rutiner og opplæringsopplegg. Foretakets etterfølgende utarbeidelse av dokumentasjon kan ikke avhjelpe dette faktum. Foretaket har ikke fremlagt dokumentasjon som viser at Foretaket før 2023 på en systematisk måte har arbeidet med etterlevelse av kravene etter hvitvaskingsloven.

Finanstilsynet kan heller ikke se at Foretakets begrensede virksomhet gir grunnlag for en endret vurdering. Kravene i hvitvaskingsloven kommer til anvendelse uavhengig av størrelsen på virksomheten, selv om kravene skal tilpasses den aktuelle virksomheten. Registrerte AIF-forvaltere må ha tilstrekkelig formalisert dokumentasjon og sørge for etterlevelse av hvitvaskingsloven.

Finanstilsynet opprettholder dermed den foreløpige vurderingen som angitt over, og kan ikke se at de momenter som er fremhevet i Foretakets tilsva gir grunnlag for en endret vurdering. Dette gjelder også med hensyn til graden av skyld, og det vises til det som er omtalt under punkt 6.1. Når det gjelder størrelsen på gebyret har Finanstilsynet særlig sett hen til overtredelsens grovhet, graden av skyld, oppnådde kostnadsbesparelser og økonomisk evne.

Vedtak om illeggelse av overtredelsesgebyr

På bakgrunn av de forhold som er omtalt ovenfor, ilegger Finanstilsynet Norinnova Forvaltning AS med hjemmel i hvitvaskingsloven et overtredelsesgebyr på 200 000 kroner for overtredelse av hvitvaskingslovens krav til virksomhetsinnrettet risikovurdering og rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering, manglende løpende oppfølging av kunder

for å avdekke hvitvasking og terrorfinansiering og manglende opplæring av ansatte. Hjemlene er §§ 7, 8, 9 og 36 i lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf. § 49, jf. § 50.

Dette vedtak kan påklages til Finansdepartementet, jf. forvaltningsloven §§ 28 flg. Klagen sendes Finanstilsynet. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen skal nevne det vedtak det klages over, og hvilket resultat klager mener er det riktige. Klagen bør også nevne de grunner klager støtter seg til.

Overtredelsesgebyrer innkreves av Skatteetaten ved Statens innkrevingsssentral. I tilfeller der vedtaket ikke påklages vil Statens innkrevingsssentral sende krav om betaling umiddelbart etter klagefristens utløp. I tilfeller der vedtaket påklages, sendes kravet etter at klagen er avgjort av Finansdepartementet. Statens innkrevingsssentrals frist for betaling er tre uker etter faktura er sendt.

5. KLAGERENS ANFØRSLER

Klagerens anførsler fremkommer i brev 10. juli 2023 fra daglig leder Karl-Johan Jakola. Foretaket skriver:

Viser til deres brev av 21.06 2023, ref 22/10319. Norinnova Forvaltning AS (NIF) vil påklage vedtaket til Finansdepartementet om størrelsen på overtredelsesgebyret på kr 200.000 som vi mener er alt for høyt begrunnet i:

NIF har etter Hvvl ikraftredelse i 2018, med dertil utgitte veiledere og retningslinjer i perioden 2019-22, vurdert risikoen for brudd på Hvvl som lav/ikke eksisterende pga alle nye kundeforhold og transaksjoner til disse kundene i Fondet ble etablert før 2013. Det er ikke inngått noen nye kundeforhold/transaksjoner etter den tid hverken ovenfor nye porteføljeinvesteringer eller nye investorer i Fondet som rammes av hvvl, unntatt normale mindre driftsmessige kundeforhold under 100.000 kr, jfr § 10. Vi mener vår kompetanse og opplæring har vært i varetatt i perioden etter 2019 ved at daglig leder har juridisk utdanning på universitetsnivå, vært mangeårig medlem av etisk utvalg i Norsk Venturekapitalforening hvor lovmessige og etiske problemstillinger har vært diskutert også i forhold til Hvvl, samt deltatt på ulike seminar og konferanser hvor dette tema har vært belyst. Det er heller ikke påvist noen brudd på Hvvl i perioden til nå og heller ikke på påpekt noe fra revisor som ga følgende kommentar til vårt tilsvarende av 28.02.23 og beskrivelsen av NIF dokument «Rutiner for å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering»:

Brudd på hvitvaskningsloven

Bakgrunnen for dette arbeidet er at vi, som dere, som er underlagt hvitvaskningsregelverket har noen særlig krav, som dessverre ikke skiller mellom stort og lite selskap. Noe som jo er ekstremt tydelig kommunisert (og enig med deg, tøft slått ned på) fra finanstilsynet overfor dere. Ved slike tilsynsrapporter og vedtak om overtredelsesgebyr på hvitvaskningsområdet trigger dette en del handlinger fra oss. Bla. har vi måtte diskutere innhold og oppfølging med hvitvaskningspersonell hos oss. Herunder sikre at de tiltak dere har gjort er formelt behandlet og at de avvik som FT har påpekt til dere er tilstrekkelig adressert. Dette i forbindelse med vurdering om vi må kommunisere rundt disse

brudd til FT da vi er pålagt dette ved identifiserte brudd på hvitvaskingsregelverket. Basert på våre kontrollhandlinger, herunder oppfølging av deg og dokumentasjon på deres saksbehandling har vi konkludert med at dette ikke er nødvendig nå, men vi har sendt brev og måtte dokumentere opp våre vurderinger i denne forbindelse. Alt dette tar tid, og henger sammen med det regulatoriske regimet dere er underlagt. Det er dessverre slik at brudd på disse regler krever ekstra oppfølging fra oss, dette er ikke noe PwC definerer men som følger av hvitvaskingsregelverket dere er underlagt.

NIF har kun forvaltet ett AIF Fond, Norinnova Invest AS, som i 2019 gikk over i en aktiv exit-fase med inngåelse av en ny forvaltningsavtale ovenfor NIF som medførte en sterk reduksjon i forvaltningshonorarer for NIF og en nødvendig nedbemanning av ansatte fra 4 i 2019 til en person i 2022. Den nye forvaltningsavtalen har også medført at overtredelsesgebyrets størrelse ikke etter vår mening er i samsvar med NIFs økonomiske evne og vi mener NIF ikke har hatt noen besparelser i dette forhold. I tillegg til de opplysninger gitt i brev av 28.02.23 om nedbemanning og økonomiske forhold i NIF vil jeg opplyse om følgende. NIF hadde et underskudd i 2022 på minus kr 675.957, samt et tilsvarende underskudd per 30.06.23 på ca minus 600.000 kr, noe som har medført at partnerne i NIF har vedtatt å gå inn med kr 600.000,- i ny egenkapital for å finansiere NIF ut 2023.

Et lite hjertesukk som avslutning. Undertegnede har i sin mangeårige virke dokumentert å ha vært initiativtaker/delaktig i over 1000 delta nye høyteknologiske arbeidsplasser, i all hovedsak med utspring i Nord-Norge, hvorav som investor/deleier via Norinnova Invest siden 2008 i ca 500 av disse. Undertegnede har også hatt flere sentrale verv i nasjonale innovasjons og investorsystem. Det første gang jeg nå på tampen av en veldig interessant og givende arbeidskarriere blir medskyldig i en bot/overtredelse av lovverk, med unntak av noen mindre fartsbøter. Jeg stiller gjeme på et møte for å belyse mine argument nærmere og for å dele mine erfaringer fra små bedrifter og investeringer i tidlig fase.

6. FINANSTILSYNETS MERKNADER TIL KLAGEN

Finanstilsynet har vurdert klagerens anførsler i sitt oversendelsesbrev 20. desember 2023. Anførslene har ikke endret grunnlaget for Finanstilsynets utmåling av overtredelsesgebyret. Finanstilsynet tilrår at vedtaket opprettholdes.

Finanstilsynet skriver:

Finanstilsynet kan ikke se at Foretakets anførsler gir grunnlag for en endret vurdering av utmålingen av overtredelsesgebyrets størrelse. Finanstilsynet viser til begrunnelsen for vedtaket som angitt i Finanstilsynets brev datert 21. juni 2023, og vil gi noen utdypende kommentarer.

Som angitt i vedtaket så Finanstilsynet særlig hen til overtredelsens grovhet, graden av skyld, oppnådde kostnadsbesparelser og økonomisk evne ved fastsettelsen av overtredelsesgebyrets størrelse. Tilsynet med Foretaket er gjennomført som en del av tilsyn hos flere registrerte AIF-forvaltere. Ved utmålingen ble det lagt vekt på å sikre at

overtredelsesgebyret ble fastsatt med utgangspunkt i objektive kriterier som sikrer sammenlignbarhet mellom foretak.

Finanstilsynet har ved utmålingen for AIF-forvalterne vurdert omfang og alvorlighetsgrad basert på kriteriene oppstilt i hvitvaskingsloven § 50, og sett hen til foretakets gjennomsnittlige forvaltede kapital i 2020 og 2021. Finanstilsynet har videre lagt til grunn at et gebyr på 50.000 kroner vil være en nedre grense for utmåling av gebyr. Dette er på linje med det som ble ilagt som minimumsgebyr i tilsvarende tematisyn rettet mot verdipapirforetakene.

Overtredelsene hos Foretaket ble vurdert som de mest omfattende blant AIF-forvalterne som var omfattet av tematisynet. Det var grunnleggende manglende etterlevelse av lovkravene, og på tilsynstidspunktet forelå det ikke dokumentasjon som tilsa at det var iverksatt tiltak for å forebygge hvitvasking og terrorfinansiering overhodet.

Med bakgrunn i ovenstående er Foretaket ilagt et overtredelsesgebyr på 200 000 kroner, tilsvarende 0,1 prosent av Foretakets gjennomsnittlige forvaltede kapital i 2020 og 2021.

Finanstilsynet vil videre påpeke at Foretaket helt siden ikrafttreddelsen av AIF-loven har vært underlagt krav til gjennomføring av antihvitvaskingstiltak. Foretakets anførsel om at de siden 2018 har vært underlagt hvitvaskingsloven er dermed ikke dekkende, selv om de konkrete kravene til Foretaket ble endret som følge av ikrafttreddelsen av den nye hvitvaskingsloven i 2018.

7. FORETAKETS KOMMENTARER TIL FINANSTILSYNETS MERKNADER

I brev 27. desember 2023 til Finansdepartementet gir daglig leder Jakola ytterligere kommentarer til saken. Det fremgår:

Viser til Finanstilsynets brev av 20.12 2023, ref 22/10319 til Finansdepartementet. Norinnova Forvaltning AS (NIF) har påklaget vedtaket til Finansdepartementet om størrelsen på overtredelsesgebyret på kr 200.000 som vi mener er alt for høyt med begrunnelse gitt i brev av 10.07.23 til Finanstilsynet.

NIF har kun klaget på beløpets størrelse begrunnet med at faren for brudd på Hvvl var vurdert som lav/ikke eksisterende i nedbemanningsprosessen fra 2019-21 og i avviklingsprosessen ovenfor våre kunder da alle gamle/nye kundeforhold og transaksjoner til disse kundene i Fondet ble etablert før 2013. Det er ikke inngått noen nye kundeforhold/transaksjoner etter den tid. For en liten bedrift med ett årsverk i avviklingsfasen kan minimumsbeløpet på kr 50.000 være sviende nok når eierne så sent som i juni-23 måtte inn med kr 600.000 for å finansiere NIF ut 2023 etter år med underskudd og krevende likviditet siden 2019. A prioritere utvikling av nye rutiner når man i avviklingsprosessen har konstatert at det er ingen risiko for brudd på Hvvl, gir for meg som er igjen i selskapet liten eller ingen mening. Disse rutinene er på plass nå og det har heller ikke forekommet noen anmerkninger/brudd på Hvvl hverken fra ekstern autorisert regnskapsfører eller ekstern revisor (PwC) til nå. For meg er det også litt underlig at Finanstilsynet begrunner overtredelsesgebyrets størrelse på kr

200.000 med at dette er 0, 1 % av «Foretakets» gjennomsnittlige forvaltede kapital i 2020 og 2021. Til det er å bemerke at NIF og Norinnova Invest AS er to juridiske separate enheter hvor det er NIF som har fått utstedt overtredelsesgebyret og må eventuelt bære den økonomiske belastningen av dette gebyret. Alle beslutninger om kjøp/salg og utbetalinger fra Fondet har vært tatt av styret i Norinnova Invest. Jeg mener også at Finanstilsynet ikke i sin vurdering på denne måten har tatt tilstrekkelig hensyn til § 50 c) overtrederens økonomiske evne med begrunnelse i NIF økonomi ovenfor.

Håper på reduksjon i overtredelsesgebyrets størrelse og at våre argumenter tas til følge.

8. FINANSDEPARTEMENTETS VURDERING

Klagen gjelder overtredelsesgebyr ilagt etter hvitvaskingsloven § 49 for brudd på hvitvaskingsloven §§ 7, 8, 9 og 36.

Finanstilsynets vedtak om illeggelse av overtredelsesgebyr er hjemlet i hvitvaskingsloven § 49 og forvaltningsloven § 46 første ledd. Overtredelsesgebyrets størrelse fastsettes i tråd med hvitvaskingsloven § 50 samt forvaltningsloven § 46 annet ledd. Hvitvaskingsloven § 50 og forvaltningsloven § 46 annet ledd kommer imidlertid også til anvendelse i vurderingen av om gebyr skal ilegges, og vurderingene vil kunne gli noe over i hverandre.

For å illegge overtredelsesgebyr må objektive og subjektive vilkår være oppfylt. Det er ikke omtvistet at det foreligger et objektivt brudd på reglene i hvitvaskingsloven §§ 7, 8, 9 og 36. Departementet slutter seg til Finanstilsynets vurdering på dette punkt.

Når det gjelder subjektive vilkår jf. hvitvaskingsloven § 49 jf. forvaltningsloven § 46 første ledd, så finner departementet at det er utvist uaktsomhet på foretakets hånd. Departementet vurderer at AIF-forvaltere må forventes å ha på plass interne rutiner som sikrer at foretaket etterlever regulatoriske krav. Graden av uaktsomhet er behandlet nedenfor.

Inngangsvilkårene for å illegge overtredelsesgebyr er oppfylt. Det er likevel ingen automatikk i at overtredelsesgebyr dermed skal ilegges. Den angjeldende saken gjelder imidlertid overtredelser av sentrale bestemmelser i hvitvaskingsloven. Det er etter departementets vurdering derfor ikke tvilsomt om det bør ilegges overtredelsesgebyr. Det vises til gjennomgangen av momentene nedenfor.

Når det gjelder utmålingen har Finanstilsynet i sitt vedtak 21. juni 2023, samt i sin oversendelse 20. desember 2023 særlig fremhevet følgende momenter:

«overtredelsens grovhet, graden av skyld, oppnådde kostnadsbesparelser og økonomisk evne»

Det ble fremhevet at:

Tilsynet med Foretaket er gjennomført som en del av tilsyn hos flere registrerte AIF-forvaltere. Ved utmålingen ble det lagt vekt på å sikre at overtredelsesgebyret ble fastsatt med utgangspunkt i objektive kriterier som sikrer sammenlignbarhet mellom foretak.

Foretaket har i brev 10. juli 2023 vist til økonomien i selskapet. NIF viser til at overtredelsesgebyrets størrelse ikke er i samsvar med NIFs økonomiske evne, og nevner at:

NIF hadde et underskudd i 2022 på minus kr 675.957, samt et tilsvarende underskudd per 30.06.23 på ca minus 600.000 kr, noe som har medført at partnerne i NIF har vedtatt å gå inn med kr 600.000,- i ny egenkapital for å finansiere NIF ut 2023.

Departementet forstår klager slik at Norinnova invest AS er i en exit-fase, og at økonomien i NIF derfor ikke er den samme som tidligere. Departementet understreker at foretakets økonomi kun er ett av flere momenter det skal ses hen til i vurderingen av overtredelsesgebyrets størrelse. Overtredelsesgebyrets størrelse må i den konkrete saken veies opp mot de allmennpreventive og individualpreventive hensynene som begrunner reglene om administrative sanksjoner. Finanstilsynet har i sin konkrete vurdering uttalt:

Finanstilsynet har ved utmålingen for AIF-forvalterne vurdert omfang og alvorlighetsgrad basert på kriteriene oppstilt i hvitvaskingsloven § 50, og sett hen til foretakets gjennomsnittlige forvaltede kapital i 2020 og 2021. Finanstilsynet har videre lagt til grunn at et gebyr på 50.000 kroner vil være en nedre grense for utmåling av gebyr. Dette er på linje med det som ble ilagt som minimumsgebyr i tilsvarende tematilsyn rettet mot verdipapirforetakene.

Overtredelsene hos Foretaket ble vurdert som de mest omfattende blant AIF-forvalterne som var omfattet av tematilsynet. Det var grunnleggende manglende etterlevelse av lovkravene, og på tilsynstidspunktet forelå det ikke dokumentasjon som tilsa at det var iverksatt tiltak for å forebygge hvitvasking og terrorfinansiering overhodet.

Med bakgrunn i ovenstående er Foretaket ilagt et overtredelsesgebyr på 200 000 kroner, tilsvarende 0,1 prosent av Foretakets gjennomsnittlige forvaltede kapital i 2020 og 2021.

Departementet er enig med Finanstilsynets begrunnelse for overtredelsesgebyrets størrelse.

Foretaket har motsatt seg deler av Finanstilsynets innstilling, og skriver i sin kommentar 27. desember 2023:

... NIF og Norinnova Invest AS er to juridiske separate enheter hvor det er NIF som har fått utstedt overtredelsesgebyret og må eventuelt bære den økonomiske belastningen av dette gebyret. Alle beslutninger om kjøp/salg og utbetalinger fra Fondet har vært tatt av styret i Norinnova Invest. Jeg mener også at Finanstilsynet ikke i sin vurdering på denne måten har tatt tilstrekkelig hensyn til § 50 c) overtreders økonomiske evne med begrunnelse i NIF økonomi ovenfor.

Departementet er enig med klager i at fondsforvalter og det forvaltede fondet er to ulike juridiske enheter. Departementet bemerker imidlertid at selv om NIF og Norinnova Invest AS er to forskjellige enheter, vil størrelsen på den forvaltede kapital være relevant for å kaste lys over overtreders økonomiske evne, jf. hvitvaskingsloven § 50 bokstav c.

Videre forstår departementet klagers henvisning i brev 10. juli 2023 til økonomien i foretaket som en påstand om at NIF ikke har hatt besparelser i forbindelse med overtredelsene. Departementet har ikke funnet å gå inn i en vurdering av om foretaket har hatt besparelser, og viser til at det for hvitvaskingsloven § 49 bokstav e er tilstrekkelig at slike besparelser

«kunne vært oppnådd». Selv om NIFs økonomi skulle være mindre robust nå enn tidligere, er dette forhold ikke ensbetydende med at foretaket ikke kan ha hatt besparelser i forbindelse med overtredelsene.

Foretaket skriver at kompetanse og opplæring har vært ivaretatt i perioden etter 2019 ved at *«daglig leder har juridisk utdanning på universitetsnivå, vært mangeårig medlem at etisk utvalg i Norsk Venturekapitalforening hvor lovmessige og etiske problemstillinger har vært diskutert også i forhold til Hvvl, samt deltatt på ulike seminar og konferanser hvor dette tema har vært belyst»*. Departementet bemerker at det ikke kan gjøres unntak fra hvitvaskingslovens regler med mindre loven foreskriver det. Departementet kan ikke se at foretakets anførte opplegg faller inn under noen relevante unntak fra hvitvaskingslovens anvendelsesområde, og har ikke nevneverdig betydning i å avdemppe overtredelsens grovhet.

Foretaket skriver videre at det er *«heller ikke påvist noen brudd på Hvvl i perioden til nå og heller ikke på påpekt noe fra revisor»*. Finansdepartementet understreker at det er foretaket selv som har ansvar for å etterfølge hvitvaskingsregelverket. Videre er de overtrådte reglene i hvitvaskingsloven av forebyggende art, og i hvilken utstrekning det tidligere er påvist brudd kan ikke avhjelpe manglende etterlevelse av regelverket.

Etter en helhetsvurdering finner departementet at det skal ilegges et overtredelsesgebyr. Sett hen til tidligere nivåer, Finanstilsynets gebyrnivå i tematilsynet og sakens konkrete omstendigheter, mener departementet at overtredelsesgebyrets størrelse passende kan settes til NOK 175 000.

9. VEDTAK

Departementet har kommet til at NIF ilegges et overtredelsesgebyr på NOK 175 000.

Klagen tas etter dette delvis til følge.

Klageadgangen er etter dette uttømt, jf. forvaltningsloven § 28.

Klageren kan innen tre uker fremsette krav om dekning av sakskostnader, jf. forvaltningsloven § 36. Kravet fremsettes for Finanstilsynet.

Med hilsen

Åse Natvig
avdelingsdirektør

Adrian Cyril Trømborg Martin
konsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Adresseliste

Finanstilsynet

Postboks 1187 Sentrum

0107

OSLO

Norinova Forvaltning AS

Postboks 6413 -
Forskningsparken

9294

Tromsø